

PEDAGÓGIAI PROGRAM MINDENKID CORVIN

A Pedagógiai Program jogszabályi háttere

A Pedagógiai Program megírásakor a következő törvényeket, rendeleteket és egyéb szabályozókat vettük figyelembe:

Törvények

- 2011. évi CXC törvény a nemzeti köznevelésről
- 2012. évi CXXIV. törvény a nemzeti köznevelésről szóló törvény módosításáról
- 1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról és többszöri módosításai,
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról valamint a gyermekvédelmi törvényt több pontban módosításai
- 2012. évi CXCL. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról

Rendeletek

- 363/2012. (XII.17.) kormányrendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról
- 229/2012. (VIII. 28.) kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 48/2012. (XII. 12.) EMMI rendelet a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról
- 1991. évi LXIV. sz. trv. ENSZ egyezmény a gyermekek jogairól.

Egyéb és helyi pedagógiai dokumentumok

- Óvoda Alapító Okirata
- Porkolábné Dr. Balogh Katalin: Komplex Prevenációs Óvodai Program (választható minősített program) Adatbank OKI, 1998

1. Bevezetés

Óvodánk Pedagógiai Programjában valljuk, hogy minden gyermek csak egyszer óvodás korú és ezért mindent meg kell annak érdekében tennünk, hogy a gyermekek maximálisan fejlődjenek testileg, értelmileg, és érzelmileg egyaránt.

Szeretnénk, ha a hozzánk járó gyermekek szeretetteljes, biztonságos, érzelmekben gazdag, boldog környezetben nőnének fel, és életükben az óvodáskor olyan időszak lenne, amire jó visszaemlékezni. A velük foglalkozó felnőtteknek alapelve a gyermek személyiségének tisztelete, elfogadása, szeretete és megbecsülése.

Feladatunknak azt tekintjük, hogy a hozzánk járó gyermekek fejlődését a gyermekek életkori és személyes adottságainak figyelembe vételével segítsük. Egy olyan szemléletet igyekszünk átadni, amely az egészséges, sok mozgáson alapuló életmódot és a szellemi fejlődést egyaránt fontosnak tartja.

2. Helyzetkép

A Mindenkid óvodákban minden adott a korszerű és humánus pedagógiai módszerek működtetéséhez. Mind a tárgyi, mind a szakmai feltételek biztosítottak a sokszínű pedagógiai fejlesztésekhez, melyek nyitva állnak a minket választó családok számára.

3. Nevelésfilozófiánk

3. 1. Küldetésnyilatkozat

- A gyermeket, mint fejlődő személyiséget gondoskodás és különös védelem illeti meg. Pedagógiai munkánk során arra törekszünk, hogy az óvodások elfogadó szeretetben, érzelmi biztonságban, szabad, nyugodt, kiegyensúlyozott légkörben, tartalmas, felejthetetlen élményekkel gazdagodva élvezzék az óvodában töltött éveiket.
- A gyermek alapvető szükséglete a szabad játék és a mozgás-gazdag életmód, aminek óvodánk napirendjében kiemelt jelentősége van.
- Kiemelten foglalkozunk a természeti környezet megismertetésével, megszerettetésével, megóvásával, melyet elsősorban a közvetlen környezetünkben, tapasztalati lehetőségek biztosításával teszünk érzelmileg gazdaggá.
- A természet iránti fogékonyság, a környezettudatos gondolkodás és életvitel megalapozása.
- A mindennapi szabad mozgáson túl beiktatunk szervezett mozgásokat is, hogy életkoruknak megfelelően fejlődjön keringési, mozgató- és légzési rendszerük, valamint a csont-, ideg-, és az izomrendszerük teherbíró képessége.

3. 2. Gyermekképünk

Olyan gyermek, aki kiegyensúlyozott, tele van élményekkel, erősen kötődik a természethez, a meséhez, zenéhez, alkotó tevékenységekhez. Pozitív kapcsolatban él a természeti és társadalmi környezettel. Tud nevetni, felfedezni, csodálkozni. Lelkileg szabad, szellemileg kreatív, szociálisan érzékeny, empatikus, kiegyensúlyozott és boldog.

Óvodai nevelésünk abból a tényből indul ki, hogy az ember, mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre. A gyermekeknek genetikai adottságaik, sajátos érési folyamataik, valamint a spontán és tervszerű környezeti hatások következtében életkoronként és egyénenként változó testi és lelki szükségleteik vannak.

Szeretnénk, hogy a ránk bízott gyermekek a családi és óvodai nevelés folyamán testileg, lelkileg és szociálisan egészségesen, saját érési folyamataiknak megfelelően fejlődjenek.

Hisszük, hogy amit a gyermekek itt és ekkor kapnak útravalóul az lesz valamennyi nevelési fázis közül a legmeghatározóbb. A szeretetteljes, differenciált bánásmódon alapuló óvodai nevelés kulcsfontosságú a felnövekvő generációk erkölcsi, esztétikai értékrendjének, értelmi és érzelmi struktúrájának kialakításában.

A gyermekek ugyanolyan jogú tagjai a társadalomnak, mint minden egyes ember. Ezért fokozottan figyelünk szokásaikra, igényeikre és jogaiknak tiszteletben tartására.

Óvodánk minden dolgozója kiemelt figyelmet szentel az esélyegyenlőség és a hátrányt csökkentő pedagógiai attitűd mindennapi alkalmazására.

3. 3. Óvodaképünk

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig.

Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

A játék, mint legfontosabb gyermeki tevékenység valósuljon meg a mindennapi nevelőmunka folyamatában.

Érzelmi biztonságot nyújtó, befogadó, szeretetteljes légkörben, sokoldalú képességfejlesztés segítségével a gyermeki személyiség fejlődésének biztosítása, elősegítése, hogy a megfelelő testi kondíció kialakulása mellett a gyermekek ugyanolyan arányú lelki egyensúlyt is kapjanak. Óvodánkban lehetőséget teremtünk a mindennapos testnevelésre.

A természetismeret és szeretet átörökítése, a környezettel harmóniában élő, a környezetet védő és óvó, környezettudatos magatartás kialakítása. Energia-takarékossági elvek elsajátítása (víz, áram, fűtés). Az óvodában irányadónak tarjuk az interkulturális gyermekek nevelését támogató elveket. Minden pedagógiai intézkedésünk a gyermekek személyiségéhez alkalmazkodik.

Az óvodások nyugodt, élmény-gazdag, harmonikus fejlődésének elősegítése az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével. Az óvoda közvetetten segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődésében.

Az óvoda funkcióiból (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő) következően általános alapelvek alapján valósul meg óvodánkba járó gyermekek nevelése.

- Szeretetteljes, befogadó, érzelmi biztonságot nyújtó, derűs óvodai légkör kialakítása alapvető feladatunk.
- Gyermekközpontúság uralja a nevelőmunkát az óvodánkban.
- A természet iránti fogékonyság, a környezettudatos gondolkodás és életvitel megalapozása elsőrendű feladatunk.
- Pedagógiai munkánk során arra törekszünk, hogy az óvodások elfogadó szeretetben, érzelmi biztonságban, szabad, nyugodt, kiegyensúlyozott légkörben, szabadon tudjanak játszani, tartalmas, felejthetetlen élményekkel gazdagodva élvezzék az óvodában töltött éveiket.
- Az óvodapedagógus és a vele közvetlenül együtt dolgozó dajka, valamint a nevelőmunkát segítő kollégák modell szerepe erősen hat a gyermeki magatartás alakításában, aminek, fontosságának tudatában folyik a nevelőmunka az óvodánkban.
- A fejlődő személyiség és a gyermeki jogok fokozott védelme, valamint a másság elfogadása kiemelt feladatunk.
- A családi nevelésre építve, azt kiegészítve óvodai nevelésünk célja, hogy a gyermekek többsége óvodáskor végére éri el az iskolai élet megkezdéséhez szükséges megfelelő képességfejlettségeket.

A gyermekek az óvodáskor végére váljanak alkalmassá az iskolai életre mind testi - lelki – szociális - értelmi fejlettség területein. Az óvodások iskolaérettséghez szükséges testi, szociális, értelmi érettség kialakítása és fejlesztése a mozgásban gazdag életmód segítségével, illetve az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével.

4. Az óvodai nevelés feladatai

A személyiséget a belső feltételek, és a külső hatások dialektikus egysége determinálja, melynek tényezői az öröklés, a környezet és a nevelés.

A személyiség legfőbb jellemzője, hogy biológiai struktúrában élő, dinamikus, funkcionális rendszer, egyedi és megismételhetetlen, kölcsönhatásban van természeti és társadalmi környezetével, önszabályozó rendszer, állandóan fejlődő és változó valamint veleszületett testi és idegrendszeri adottságokkal rendelkezik.

A nevelés - mint személyiségfejlesztés - a társadalmi igényekhez igazodik. Olyan szellemileg és fizikailag aktív, alkotó embereket kell nevelnünk, akik megfelelnek a velük szemben támasztott követelményeknek.

A gyermek adottságainak, fejlődési ütemének és a gyermeket érő spontán és tervezett hatások együttes eredményének tekinthető az iskolaérettség is. A tanulásra való alkalmasság nem tárgyi tudást jelent, hanem testi, lelki, szociális érettség, fejlettség elérését, mellyel képes alkalmazkodni az új helyzethez és az iskolai követelmények rendszeréhez.

Mindezek realizálását segítik az óvodai nevelés feladatai:

1. az egészséges életmód alakítása,
2. az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés
3. az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

4. 1. Az egészséges életmódra nevelés

A népesség egyre romló egészségi állapota, a természeti környezet pusztulása csak az emberi viselkedés és gondolkodásmód megváltoztatásával állítható meg, s ezért már az óvodában is sokat kell tennünk. Célunk olyan személyiség kialakítása, aki tiszteli, védi, óvja környezetét.

Az egészséges életmódra nevelés döntő jelentősége abban áll, hogy a követendő életmód elemei mintaként és értéként épüljenek be a nevelési folyamat minden mozzanatába.

Területei:

1. Szomatikus nevelés
2. Mentális egészségnevelés
3. Szociális egészségnevelés

4. 1. 1. A szomatikus nevelés célja

- Szilárd szokásrendszer kialakulása a testi- lelki- szociális egészség megőrzésének érdekében.
- Pozitív hozzáállás a külső és belső környezethez.

Az óvodapedagógus feladatai:

- az egészséges életmód szokásainak kialakítása,
- a gondozás folyamatában nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, együttműködve a többi munkatárssal,
- gondozás, testi szükségletek kielégítése,
- a személyi higiéné kialakítása,
- egészséges táplálkozás megszerettetése,
- öltözködés megtanítása,
- a gyermekek edzése,

- mozgásszervek célszerű és tudatos fejlesztése,
- a környezet védelme, a környezettudatos magatartás kialakítása, a környezet fenntarthatóságához kapcsolódó szokások kialakításának alapelvei,
- balesetek megelőzése,
- a gyerekek egyéni fejlettségétől függő segítségnyújtás, folyamatos ellenőrzés és értékelés,
- a tárgyi feltételek mindenkori biztosítása,
- megfelelő szakemberek bevonásával (védőnő, orvos, pszichológus) preventív és korrekciós feladatokat ellátása gyermekek testi – lelki egészségének megőrzése érdekében,
- a gyermekek óvodán belüli szűrővizsgálatainak lehetővé tétele,
- az óvoda egészségnevelő – védő munkájának megismertetése a szülőkkel,
- egészségfejlesztés mérése negyedévenként az egyéni fejlődési dokumentációban.

Kiemelt feladatok:

- korszerű testnevelési eszközök beszerzése, tudatos, szakszerű használata,
- mindennapos testnevelés megszervezése,
- a gyermekek mozgás fejlődésének elősegítése az életkornak megfelelő művészi értékű anyag felhasználásával,
- a két agyi központ harmonikus fejlődésének elősegítése céltudatosan tervezett mozgásanyaggal,
- a szabad levegőn tartózkodás aktivitás szintjének növelése,
- a táplálékallergiás, vagy tápanyag felszívódási zavarokban szenvedő gyermekek eltérő táplálkozásának megszervezése,
- helyi adottságok kihasználása a gyermekek környezetvédelmi nevelésének folyamatában, évszakonként kirándulások szervezése.

4. 1. 2. Mentális egészségnevelés célja

- Az óvoda sajátos életteréből adódó lehetőségek függvényében optimális, stressz mentes életmód, és biztonságérzet kialakulása.
- Törekszünk az urbanizációs ártalmak csökkentésére.
- A pozitív életérzés alapjainak a lerakása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- személyi és tárgyi jellegű stressz-faktorok kiküszöbölése,
- pszichés klíma fejlesztése,
- mozgástér kialakítása,
- intimitás biztosítása,
- természetes anyagok használata,
- színharmónia megteremtése.

4. 1. 3. A szociális egészségnevelés célja

Kiegyensúlyozott kapcsolatok kialakulása, fennmaradása a gyerekek és a felnőttek egymás közötti viszonyaikban.

Az óvodapedagógus feladatai:

- a pedagóguspárok közötti kiegyensúlyozott kongruens kapcsolat, összehangolt és egyetértő nevelésmód kialakítása érdekében,
- gyermek és felnőtt kapcsolati szokásrendek megalapozása – egyéni és közösségi igények és szükségletek alapján,
- a gyermekek körül tevékenykedő felnőttek kapcsolati hálójának ápolása, fejlesztése egyéni és közösségi igények és szükségletek figyelembe vételével.

4. 1. 4. Az egészséges életmód alakításának folyamata

1. Az óvodai életritmus kialakítása, a pihenés - aktivitás arányainak helyes megválasztása a gyermekek élettani szükségleteinek figyelembe vételével történik. A megfelelő napi életritmus kialakításának elengedhetetlen feltétele az azonos időben végzett, azonos tevékenység. Fontos, hogy a rugalmas és folyamatos napirend a különféle tevékenységek elvégzéséhez minden korosztálynak elegendő időt biztosítson.
2. A személyi higiéné alapja a rendszeres, helyes tisztálkodás megtanítása. Mindenkinek saját otthonról hozott megfelelő méretű törölközője van. A nap folyamán mindig szükség szerint tisztálkodnak segítséggel, vagy önállóan /szappan, körömkefe használata/. A WC használat intimitását megfelelő válaszfalakkal biztosítjuk. A gyermekek számára mindig igényüknek megfelelően nyújtunk segítséget. A gyerekek minden főétkezés után saját, jellel ellátott fogmosó készlettel fogat mosnak, a fogmosás helyes technikájának elsajátítása folyamatos. A fogkeféket szükség szerint cseréljük. A papírból készült zsebkendőt egyszeri használat után kidobják. Fontos, hogy ezeket a tevékenységeket a környezettudatos magatartás alapján végezzék. Ügyeljenek a takarékos vízhasználatra, a tisztálkodó szerek megfelelő mennyiségű alkalmazására.
3. A gyerekek időjárásnak megfelelő öltözködésében a kényelem és a praktikum érvényesül. A ruhadarabok, cipők rendben tartását saját fogas, cipőtartó, szekrénypolc biztosítja. Az épületben minden gyerek egészséges, biztonságos és kényelmes váltócipőt visel. Minden gyereknek van tartalék fehérneműje. Testneveléshez a gyerekek teljesen átöltöznek /tornaruha, váltó zokni, tornacipő/.
4. Ebéd után a gyermekek nyugodt, kellemes hangulatban, saját ágyneművel ellátott megfelelő méretű ágyon pihennek. Életkortól függetlenül elfogadjuk a gyermekek kialakult, alváshoz kötődő szokásait, tárgyait.
5. Óvodánk egy minden igényt kielégítő gyermekétkeztetési engedéllyel rendelkező éttermi konyhától rendeli az ebédet. Törekszünk az egészséges és korszerű táplálkozás igényének felkeltésére. Mindezek lehetővé teszik:
 - az egészséges gyermekek korszerűbb táplálkozási szokásainak megalapozását,
 - a táplálékallergiás gyermekek diétás étrendjének összeállítását, megrendelését.

A gyermekek étkezési szokásainak kiértékelése alapján a gyermeki szervezet számára hasznosabb, étrendet állítunk össze és honosítunk meg óvodánkban.

Ügyelünk az ételek tápanyag összetételének helyes arányaira; semmiféle ételt nem számúzunk az enivalók sorából, de a zsírok /különösen a főzéshez, sütéshez használatos/ és az édességek arányát igyekszünk mérsékelni.

Az étrend összeállításánál előnyben részesítjük a bizonyítottan egészségesebb szárnyas húst. A gyerekek minden nap fogyasztanak zöldségfélét vagy gyümölcsöt a szezonális jellegnek megfelelően.

A táplálékallergiás, vagy felszívódási zavarokban szenvedő gyermekek eltérő étrendjét orvosi szakvélemény alapján állítják össze a számukra is fogyasztható ételekből. Nagy súlyt fektetünk arra, hogy az általuk fogyasztott ételek hasonló jellegűek legyenek, mint a többi óvodásé.

A szülők meggyőzésével próbáljuk kiiktatni az innivalók közül a szénsavas, túlcukrozott, serkentőszereket tartalmazó italokat.

Az étkezések száma mellett, azok napi ritmusát is fontosnak tartjuk. Óvodánkban a reggeli és az uzsonna minden csoportban folyamatosan /8-9:00 illetve 14:30-15:30 óra között/ zajlik.

Délben a csoportok életkori szokásaiknak megfelelően csúsztatva étkeznek.

Gondot fordítunk arra, hogy a gyerekek jó hangulatban, esztétikusan megterített asztalok mellett örömforrásként éljék meg az étkezéseket.

Igyekszünk maximálisan kivédeni a gyermekeket fenyegető környezeti ártalmakat.

A nyári hónapokban - a káros sugárzások hatásának elkerülésére - a gyerekek kerti tevékenységeinek idejét korábbi délelőtti időszakra tervezzük.

Az egészség megőrzéséhez, a szervezet ellenálló képességének növeléséhez elengedhetetlenül szükséges a gyermekek testi edzése.

A gyermekeknek minden évszakban elegendő időt biztosítunk a szabad levegőn tartózkodásra. Ehhez aktív, mozgásra ösztönző környezetet teremtünk óvodánk játszó- és sportudvara révén. Gyakran kirándulunk, minden alkalmat megragadunk a természetjárásra.

A szülők meggyőzésével csökkentjük a túl hangos rádió, magnó stb. használatát. A gyerekeket arra neveljük, hogy zárt helyen csak "szobahangon" beszéljenek.

A gyermekek környezetében csak annyi tisztítószer és egyéb vegyszert alkalmazunk, amennyi feltétlenül szükséges. Lehetőleg kerüljük a kémiaileg kezelt berendezési tárgyak és eszközök használatát.

A balesetek megelőzésének érdekében a gyermekek környezetében kizárólag kifogástalan állapotú felszerelési tárgyak, eszközök, szerszámok lehetnek.

A gyermekeket - önállóságukat szem előtt tartva - megtanítjuk az eszközök, tornaszerek, játékok helyes és veszélytelen használatára. Korán megismertetjük őket a közlekedés rájuk vonatkozó szabályaival.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- válják igényükké a mozgás öröme – valamelyik sportágat, vagy mozgásforma iránt érdeklődjenek,
- testi szükségletek kielégítését irányítani, ill. szükség esetén késleltetni tudják,
- az öltözködésben koruknak megfelelően gyorsak és önállóak legyenek,
- a testápolási szokásokat a tanultak szerint alkalmazzák,
- tudják, és alkalmazzák a kulturált és egészséges étkezési szokásokat,
- környezetükhöz való viszonyuk pozitív legyen,
- várakozással készüljön az iskolába.

4. 2. Érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés

Az óvodás korú gyermek személyiségén belül az érzelmek dominálnak, a magatartás érzelmi vezéreltsége a jellemző. A szocializáció az a – gyermekkorban különösen nagy jelentőségű – személyiségfejlesztő folyamat, melynek során az egyén társadalmi lényé válik.

Programunk megvalósításának fontos feltétele, hogy az óvoda alkalmazottak és a gyermek/a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak egymás közötti kapcsolatát pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze.

Az érzelmi nevelés és a szocializáció célja

Az érzelmi, szociális és társas nevelésünk célja a gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normáinak tiszteletben tartásával. Az együttéléshez szükséges készségek, jártasságok formálása (alapvető udvariassági szokások, magatartásmódok fejlesztése, a társas élet szabályaihoz való alkalmazkodás és önérvényesítés erősítése) közös élmények, tapasztalatok útján, a személyes és a csoportélet hagyományainak ápolása által.

- Óvodánk egyszerre kívánja elősegíteni a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, én-tudatának alakulását, teret engedve az önkifejező törekvéseinek.
- Alapelvünk, hogy a gyermeket annak elfogadására, megértésére neveljük, hogy az emberek különböznek egymástól.
- Fontosnak tartjuk a szocializáció szempontjából meghatározó, a közös élményeken alapuló tevékenységek megvalósulását, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozását, az egészséges önérvényesítés megalapozását.
- Óvodánk a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés alapja.
- A társaskapcsolatok fejlesztése, valamint a közösséghez tartozás érzésének átéléséhez biztosítunk élményeket,
- Szükséges megalapozni szokásokkal a társadalmi normák beépülését az életkori sajátosságoknak megfelelően.

Erkölcsi normák megalapozása az óvodáskorban

Fontos alapelv, aminek elemeit megvalósítjuk a helyi pedagógiai program alapján – az egymás elfogadását, a másság megismerését. Együtt élünk a sokszínűséggel, sőt örülünk a többértékűségből fakadó színes életlehetőségeknek. Ez pedig nem más, mint az eltérő szokások, nyelvek, kultúrák, életmódok, műveltségbeli különbözőségek megismerése, és együttélési módjainak megteremtése. Nem cél az eltérő értékek összemosása, egyesítése, nem cél az „egyformásítás”, de cél az együttműködés, a jó közérzet, a cselekvésre, a játékra készítő légkör kialakítása.

Az az óvodai csoport válhat közösséggé, amelyikben minden egyes gyermek önmagában biztos, önálló és vállalható szerepet tölt be. Egyént nevelünk tehát, de az egyén érdekei csak a „másik” összefüggésében ér valamit, csak a többiekkel való relációjában válik jelentőssé. A „mi-tudatban” benne van „én-tudat” is, az „én-tudat” pedig, adott esetben, „mi-tudattá” alakulhat. Nevelésünk szerint a szokásrend kialakítása, és az azokhoz való alkalmazkodás az óvodai erkölcsi nevelés alapja. Az egyes szokások, együttélési normák „betartatása” tehát nem azonos időben zajlik az azonos életkorú gyerekeknél sem, viszont az egyes értékek, szabályok felnőtt általi megítélése azonos kell, hogy legyen. A „kettős mérce” eleve ellentmond az erkölcsnek. Ezért pl. mindenképpen fel kell venni a szemetet a földről, mindenképpen segíteni kell, ha valaki elesik, stb. A differenciálás tehát abban nyilvánul meg, hogy kitől, milyen szinten várjuk el ezeket a cselekedeteket. Az igazán hatékony dicséret a megelégedés, az öröm és sosem a tárgyi jutalom, mint ahogy a szokások elmaradásánál vagy be nem tartásánál sem jó, ha büntetést kapnak a gyerekek. A gyerekcsoport tagjai amúgy is kifejezik az egyes

cselekedetekhez való viszonyukat, ami szintén a pozitív vagy negatív megerősítés egy szocializált formája, és ez az állapot már maga a közösségi érzés állapota.

Ebben az életkorban elegendő, ha az erkölcsiség az egymásra figyelésben, az együttműködésben, segítségadásban megnyilvánul, illetve néhány együttélési szabály betartásában. (köszönés, játékeszközök helyrerakása stb.) A normák kialakulása és alkalmazása a mindennapok része, áthatja magát a gyermeki életet.

Az óvodapedagógus feladatai

Céljaink elérés érdekében érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, családias légkört teremtünk az elfogadás időszakától az óvodáskor végéig.

Minden óvodai csoportnak hagyománya, szokásrendszere, szimbóluma van, ami sajátos, egyéni színezetű légkört biztosít, és ez is mélyítheti a gyermekek összetartozását, együttérzését.

A gyermekeknek lehetőségük van minél többször érdeklődésüknek megfelelő tevékenységet választani, hogy gyakran átélhessék a belülről táplálkozó kedvet, motivációs állapotot.

Fontos elvek, melyek megvalósítása a mindennapi nevelőmunka része:

- az érzelmi alapigények kielégítése (biztonságérzet és védettségérzet),
- a szeretet elfogadására és kimutatására való képesség fejlesztése,
- az empátiára való képesség megalapozása,
- az "én tudat" alakulásának segítése,
- a szociális érzékenység fejlesztése,
- a gyermekek társas szükségleteinek kielégítése,
- a másság elfogadására nevelés,
- az óvodapedagógus és a gyermekek kapcsolatának érzelmi töltésre építés,
- minél hatékonyabb együttnevelés a családokkal,
- a gyermekcsoport minden tagjának azonos helyzet biztosítása, esélyegyenlőséget megteremtése,
- a gyermekek biztonságérzetének kialakítása, a negatív hatások kiküszöbölése,
- a gyermekek közösség iránti igényének kielégítése,
- a pozitív értékelés megerősítő hatásának érvényesítése,
- tehetséggondozás,
- elfogadó szeretet, megkülönböztetett figyelem a különleges bánásmódot igénylő gyermekek felé,
- a közösség hagyományainak kialakítása, megtartása /családi és társadalmi, óvodai és csoportszinten, valamint az egyén autonómia tiszteletben tartása,
- a gyermekek tevékenységeiben nagy szabadság biztosítása a határok pontos megjelölésével, többszöri "határátlépéseknél" konzekvenciák, következmények bevezetése, javítása lehetőségek biztosításával,
- gyermekbarátságok kialakulásának segítése,
- a belső elégedettség, pozitív énkép, önfogadás alapjainak lerakása.

A gyermekek pozitív kapcsolata csak úgy alakul ki, ha jól érzik magukat a csoportban. Bizalmuk, biztonságuk kialakulásában kiemelkedő szerepünk van nekünk, óvodapedagógusoknak, akik irányítók, s egyben társaik is vagyunk a gyermekeknek.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- a gyerekek képesek alkalmazkodni új helyzetekhez,
- alakulóban van kapcsolatteremtő képességük
- gyermekekkel, felnőttekkel együttműködnek,
- elfogadják az irányítást,
- alakulóban van szabálytudatuk,
- pozitívan állnak hozzá a külső, belső környezethez,
- képesek a konfliktusok önálló kezelésére,
- társaikkal megértők, empátikusak,
- betartják az alapvető viselkedési szabályokat.

4. 3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az óvodába lépő kisgyerek személyiségének kibontakozása, viselkedésének alakulása és értelmének nyiladozása elválaszthatatlanok egymástól. Ennek az időszaknak számára meghatározónak kell lennie érzelmileg és értelmileg egyaránt. Az óvodai nevelés - a gyermek sajátosságainak megfelelően - lehet kompenzáló, korrekatív, vagy preventív jellegű, de biztosítja a tehetséggondozás tovább lépési lehetőségeit is. Az értelmi nevelés a gondolkodási stratégia fejlődésén keresztül megalapozza a későbbi információszerző és feldolgozó, alkalmazó tanulási stratégiákat és elébe megy az iskolai tanulási zavarok kialakulásának. A gondolkodási stratégiát fejlesztő játékok alkalmazásával fejlődnek a kognitív szempontból legfontosabb funkciók, ezek: érzékelés (elemi ingerek esetén), észlelés, figyelem, emlékezet (információtárolás), alkotóképesség, problémamegoldó gondolkodás, információ feldolgozás, beszéd és mozgás, valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosításával. Ebben az időszakban fejlődnek azok a kognitív folyamatok, amelyek az alapvető kultúra technikák elsajátítását teszik lehetővé.

Az óvoda nevelőtevékenységében az anyanyelvi nevelés mindig jelen van.

Az értelmi nevelés célkitűzései

- a gyermekek megismerési vágyának kielégülése,
- a pszichikus funkciók és a mozgásos struktúrák egyidejű fejlődésével - nyelvi kíséreléssel
- megalapozódik a kreatív, problémamegoldó gondolkodás.

Az óvodapedagógus feladatai

- a gyermekek érdeklődésén, kíváncsiságán alapuló életkori sajátosságokra épülő változatos tevékenységek biztosítása,
- az ismeretek rendszerezése,
- a kommunikáció különböző formáinak kialakítása mintaadással, szabálykövetéssel,
- a környezettel való ismerkedés az óvodai nevelés egészében érvényesülő komplex folyamat alapján,
- a környezetről szerzett ismeretek minden esetben személyes tapasztalatokon és cselekvéseken alapuljanak, valamint a tapasztalás minél több érzékszerven keresztül történjen és biztosított legyen az élmények sokoldalú feldolgozása.
- a tevékenységek során a szabad játék kapjon kitüntetett szerepet,
- gondolkodási műveletek elősegítése a szöveg és a játék összefüggésének elemzésével mindkét alkalmazott nyelvterületen,
- hallás utáni megfigyelések elemzettetése, a kis különbségek megfigyeltetése és állandó összevetése az analízis készség fejlődésének érdekében,

- a megosztott figyelem fejlesztése a dalok egyidejű éneklésével és a mozgás végzésével,
- a megfigyelőképesség finomítása célirányos tevékenységek biztosításával,
- improvizáció, önálló kombinációk alkotásának biztosítása a már ismert, ritmus, dallamfordulat és mozgásforma felhasználásával,
- a gyerekek fejlettségének és életkori sajátosságainak megfelelő népi játék,- és néptánc anyag kiválasztásával változatos gyakorlási lehetőségeket biztosítása a szem-kéz, szem-láb koordinációjához, a testséma erősítéséhez, a térirányok és a térészlelés fejlesztéséhez, és a kommunikációs és metakommunikációs képességek finomításához.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- differenciálódik a gyermekek érzékelése és az észlelése,
- bizonyos szituációkban alkalmazzák aktívan második nyelvet,
- képesek megtanult vers, mese, ének, tánc, mozgás felidézésre,
- kialakulóban a feladattudatuk,
- elemi fogalmi gondolkodásuk fejlődik,
- alapvető ismeretekkel rendelkeznek önmagukról és a környező világról,
- nyitottá válnak a világra, érdeklődők,
- megértik a környezetük alapvető eseményeit, változásait,
- védik és ápolják a természetet, környezetüket.

4. 3. 1. Anyanyelvi nevelés, kommunikáció

Az anyanyelv a környezettel való érintkezés, az önkifejezés, a gondolkodás legfőbb eszköze.

A tevékenység célja az életkornak megfelelő tartalmi szint, grammatikai struktúra és kapcsolatteremtő képesség kialakítása.

A családi nevelést kiegészítve az esetleges hátrányokat igyekszünk kompenzálni, biztosítani az egyéni fejlesztést, elősegíteni az iskolai életre való alkalmasságot. Alkalmat biztosítunk a gyermekeknek arra, hogy velünk és egymással is igényük szerint, közvetlenül, sokat beszélgessenek. Célirányos kérdésekkel fejlesztjük a gyermekek gondolkodását, ösztönözzük beszédét. A gyermekek kérdéseire mindig válaszolunk. Ezen kívül a spontán adódó beszédhelyzeteket is igyekszünk hatékonyan kihasználni, elkerülve a direkt fejlesztő alkalmakat. Tapintattal, türelemmel helyesbítjük ismétléssel a felmerülő nyelvtani hibákat.

Az anyanyelvi nevelés célja

- A tiszta artikuláció, megfelelő beszédtempó kialakulása.
- A gesztusok, egyéb non-verbális formák használata.
- A kérdezőskultúra alapjainak elsajátítása.
- A beszélő,- és hallgatószerp megalapozása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- az anyanyelv ismerete és szeretete,
- példaértékű beszédkultúra,
- a gyerekek kérdéseire való adekvát válaszadás,
- az aktív és passzív szókincs fejlesztése,
- a gyermekeket érő negatív nyelvi hatások ellensúlyozása,
- megfelelő beszédhelyzetek teremtése a hallgatag, gátlásos gyermekek számára is,
- a retardáció felismerése és jelzése, kapcsolattartás a logopédussal,

- a séták, kirándulások alkalmával is gazdag beszélgetés-kezdemenyezési lehetőségek kihasználása,
- a gyermekekkel megismertetni a természet és a társadalmi környezet jelzéseit, nonverbális közléseit,
- megszerettetni, ápolni és védeni a környezeti értékeket,
- a néptánc, zene, mozgás fejlesztésével a beszédmegértés tudatos fejlesztésére is kerüljön sor, különböző tevékenységi körökben, szituációkban.

A második nyelv megszerettetése és tanulási folyamatainak beépülése a különböző tevékenységi keretekben valósuljon meg a fenti felsorolt fontos pedagógusi feladatok rendszerébe.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- a gyermekek megfelelő aktív és passzív szókinccsel rendelkezzenek,
- ismerjék és használják a metakommunikációs jeleket,
- nyelvtanilag helyesen használják anyanyelvünket,
- használjanak sajátos nyelvi formákat,
- képesek legyenek a gátlásoktól mentes megnyilvánulásokra,
- a második nyelven is tudjanak kommunikálni: verset, mesét, éneket elmondani, szituációban megértetni magukat.

5. A gyermekek tevékenységformái

A legfőbb nevelési célul kitűzött sokoldalú személyiségfejlesztés csak komplex, változatos gyermeki tevékenységek során valósul meg. A szabad játék - munka – tanulás, valamint az egyes tevékenységi formák megtöltik az óvodás gyermek egész napi aktív tevékenységeit. 3-6-7 éves korban ezek a tevékenységek még szorosan összefonódnak, egymást megerősítik.

5. 1. Játék

A játék az óvodáskorú gyermek alapvető tevékenysége. A játék olyan önként választott gyermeki tevékenység, amely a gyermek egyéni vágyainak, ötleteinek ez által a gyermek személyiségének kibontakoztatását szolgálja. A belülről indított játéktevékenység célja a gyermekek szabad képzettársításának elősegítése.

A játék sokrétű és összetett viselkedést, életmódot, életformát, életteret jelent a gyermekek számára. Játékban tükröződnek a belső feszültségek, az érzelmek és indulatok. Azok a külső hatások is, amelyeket képtelen feldolgozni a gyermek, Olyan vágyak és élmények, amelyeket szavakkal nem tud kifejezni. Mindezekből válik a játék a kisgyermek elemi pszichikus szükségletévé.

A gyermek számára a játék célja a játéktevékenység maga. A játék a gyermek elsődleges és legfontosabb tevékenysége, legfőbb örömforrása, egyben a szocializáció színtere. Ebben a - külső céltól független - szabadon választott önkéntes tevékenységben fejlődik legjobban a gyermeki személyiség. Nevelőértéke abban áll, hogy a gyermek legkorábban a játékhelyzetek, játékeszközök segítségével kezdi a társadalmi tapasztalatokat elsajátítani. A játékból újabb és újabb tevékenységformák alakulnak ki, válnak önállóvá, ezért is kell a gyermeknek "sokat és jól" játszani.

Mivel a fejlődés mindenféleképpen értéknövekedést jelent, a gyermek játékanak megfigyelése által sokirányú információhoz jutunk a gyermekalakuló

- személyiségéről,
- jellemvonásairól,
- környezetéhez való viszonyáról,
- problémaérzékenységről,
- szociális érettségéről és
- fejlődésének üteméről, irányáról.

Mindezek ismeretében lehetővé válik az egyéni bánásmód és a személyre szabott fejlesztés.

Az óvodapedagógus feladatai:

- tanúsítson tudatos, játék iránt érzékeny, hiteles és őszinte magatartást,
- a játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte tegye lehetővé az élményszerű, elmélyült, szabad gyermeki játék kibontakozását,
- feltételteremtő tevékenysége mellett szükség és igény szerinti együtt játszással, ha szükségét érzi támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival tudja segíteni a játéktevékenységeket,
- teremtsen meg a játékhoz szükséges oldott légkört,
- a napirenden belül összefüggő, hosszantartó játékidőt alakítson ki,
- a szabad játék kiemelkedő szerepét védje,
- a szabad játékidő idejét biztosítsa és védje,
- biztosítson mobilizálható, választható játéktereket,
- minden játékhelyzetben legyen támogató, engedő és elfogadó,
- csak akkor avatkozzon be a játékba, ha előfordul, hogy a gyermekek egymást veszélyeztetik,
- a szabadság és a korlátozás kellő arányával nyújtson biztonságot és bizalmat, elfogadást és védelmet.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- a gyerekek szeretnek és tudnak minden játékfajtát játszani,
- elmélyülten és örömmel vegyenek részt a játékokban,
- a szabályjátékokban a kötött játékszabályokat betartják,
- megteremtik a játékteret, néhány alapvető eszközt készítenek kiegészítésként,
- játékaikban használják a megszerzett tudáselemeket,
- szerepjátékaik fantáziadús, és vállalt szerepeik kreatív legyen, valamint szocializációs tartalmi elemeket tartalmazzanak.

5. 2. Munka, munka jellegű tevékenységek

A játékkal sok vonatkozásban azonosságot mutató munka, és munka jellegű játékos tevékenységek, elsősorban a gyermekek saját személyükkel kapcsolatos önkiszolgálást és az élethelyzetekben való közös együttműködést, a folyamatos megbízások rendszerét jelentik. Örömforrásként sikerélményhez juttatja a gyermekeket, egyre önállóbbak, magabiztosabbak lesznek.

Programunkban a tevékenység célja, a gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, képességek, tulajdonságok kialakítása, amelyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatait.

A munka jellegű tevékenységek nevelő értéke

A munka jellegű tevékenységek a gyermeki személyiség fejlesztésének fontos eszközei, melyek hatékonyan segítik a szocializációs folyamatokat. A munka komoly szellemi tevékenység is, melynek során a gyermekek folyamatosan új ismeretek birtokába jutnak. A rendszeres munka a pozitív erkölcsi tulajdonságok közül különösen a kitartást, fegyelmezettséget, segítőkészséget fejleszti. A munkatevékenységek fejlődése során a gyermekek jártasságokat szereznek különböző munkafolyamatokban, megismerkednek a munkaeszközök használatával. A gyermekek munkatevékenysége szorosan összefügg a környezet megismerésének mindennapos gyakorlatával és ezáltal hathatós segítséget nyújt sajátos céljaink eléréséhez.

Megízlelik a sikeres, jól végzett munka örömét, és kialakul bennük a munka eredményének, egymás munkájának megbecsülése. Ezen tevékenységek során a gyermek saját magához viszonyít.

Önértékelésének kialakulása, fejlesztése az alapvető célunk. A munka jellegű tevékenységek a közösségi kapcsolatok a kötelességteljesítés alakításának fontos pedagógiai eszköze, a gyermekek saját és mások elismerésére nevelésének egyik formája.

Az óvodapedagógus feladatai

Az óvodások a munka jellegű tevékenységüket elsősorban önmagukért és a közösségért végzik. Ezeket a tevékenységeket kezdetben az óvodapedagógus csinálja, majd átveszik a gyerekek, először segítséggel végzik. Egy idő után a gyerekek teljesen önállóan, öntevékenyen végzik. Mindenkor fontos, hogy a gyerekek megérezzék, és át tudják élni a célért vállalt erőfeszítést, és az eredményesség örömét. Az óvodapedagógus adjon lehetőséget az önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítésére, az elvállalt naposi vagy egyéb munkákra, a környezet-, a növény- és állatgondozásra.

A munkák területe minden csoportban az önkiszolgálás, az öltözködés, a naposi munka, a csoportszoba rendje, a környezet, az udvar növényeinek, gondozása és alkalmi feladatok.

Itt feladata az óvodapedagógusnak még:

- az egyéni fejlettségnek megfelelő önállóság biztosítása,
- olyan folyamatos munkalehetőség teremtése, amely segíti a gyermekek megismerési vágyát, aktivitását,
- pozitív értékeléssel a munka hasznosságának érzékeltetése,
- kapjon hangsúlyt a gyermekek munkaszeretetére nevelés,
- kifogástalan állapotú munkaeszközök biztosítása.

Célunk hogy a gyerekek szeressék meg, a célra irányuló tevékenységet és ennek során olyan tulajdonságok és készségek alakuljanak ki bennük, amelyek jó közösségi kapcsolatokhoz, kötelességtudathoz és a feladatok teljesítéséhez vezetnek.

Életkor és fejlettségi szint meghatározó munkatevékenységi tartalmakra ad lehetőségeket.

Az óvodába lépő gyerekek már a befogadás alatt gyakorolhatják a saját személyük kiszolgálását és az öltözködést. Kis segítséggel önállóan öltöznek, ennek során egymásnak is

segítenek. Meg kell szokniuk a játékok elrakását, a csoportszoba rendben tartását. Az étkezés során fokozatosan növekszik önállóságuk, az étkezéshez szükséges eszközök asztalra rakása jelenti az önkiszolgálást.

Az eredményes önkiszolgálás után bevezethető a naposi munka, ami kezdetben önkéntes vállalás, majd később naposi tábla szerint valósul meg. Az egyéni fejlődési ütem figyelembe vételével egyre önállóbban látják el a munkafeladatokat. Az étkezésnél részletes feladat lebontásban valósul meg a naposi munka. Továbbra is naponta ismétlődő munka lehet csoportonként és egyénileg variálható módon a naptár aktualizálásával a csoportszoba rendjének fenntartása, a játékok, eszközök helyre rakása, stb. Alkalomszerű munkaként a kert növényeit locsolják.

Az iskolába lépés előtti időszakban a naposi munkát önállóan végzik, önállóan terítnek és étkezés után az edényeket a tálaló kocsira teszik. Ebben az életkorban már önállóan öltöznek, vetkőznek, ruhájukat, cipőjüket rendben tartják. Alkalmi feladatokat gyakrabban vállalnak a csoportszobában, udvaron és a vállalt feladatokat önállóan elvégzik. Tudják értékelni egymás munkáját is.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- szükség esetén tudnak más, vagy új megoldást találni,
- felismerik, ha valakinek segítségre van szüksége,
- a jól végzett munka örömmel tölti el őket,
- megbecsülik a munka eredményét,
- örülnek, ha a kapott feladatokat jól tudják teljesíteni,
- munkavégzésükben, az önállóságra törekszenek,
- szívesen vállalnak egyéni megbízatásokat,
- szívesen vesznek részt a növény vagy állatgondozásban.

5. 3. Tevékenységekben megvalósuló fejlesztés

Óvodáskorban a tanulás nem tudatos ismeretszerzés, hanem tapasztalatokon, aktív cselekvésen, érzelmeken átható, a környező világot felfedező megismerő tevékenység. A befogadó készség ebben az életkorban rendkívül magas fokú.

Az óvodai fejlesztés célja

- A gyermekek kíváncsiságának kielégítése révén, a tudás, majd a tanulás iránti vágy felkeltése.
- Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté váljanak a tanulásra, érdeklődés, odafigyelés, kitartás szempontjai alapján.
- A gyerekek képességeinek folyamatos fejlesztése az életkornak és az egyéni adottságoknak megfelelően.

A tanulás szerepe a személyiségfejlődés folyamatában

Fejleszti a megismerő folyamatokat, megfigyelőképességet, problémamegoldó gondolkodást, alkotóképességet, feladattudatot, kitartást, önellenőrző képességet, az eredményességre törekvés igényét, kudarctűrő képességet, érzelmi - akarati életet, anyanyelvi képességeket.

A gyermek azonosulni tud a kitűzött célokkal, meg tanul örülni mások sikerének.

Az óvodapedagógus a gyermeki tevékenységekben biztosíthatja a felfedezés lehetőségét és annak örömét.

Játékba integrált programunk szélesen értelmezi a fejlesztést. A gyermekek tevékenységeik során szerzett benyomások, tapasztalatok, élmények alapján tanulnak, s általa fejlődnek. A szociális és intellektuális tanulási képességek fejlődését az óvoda felerősíti.

Ennek elsődleges terepe a játék és a teljes óvodai élet. Az óvodás gyermek értelmi képessége: érzékelése, észlelése, emlékezete, figyelme, képzelete, képszerű szemléletes gondolkodása leginkább a játékon keresztül fejlődik.

A programunkban megfogalmazott elvek szerint a játékba integrált fejlesztés azt jelenti, hogy az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységek a játékidőben zajlanak. Ehhez társulnak olyan szervezett fejlesztő lehetőségek, mint az általunk irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, ami a gyermek kérdéseire, válaszára épülő ismeretszerzést is magában foglalja. Ezekben a folyamatokban megjelenik az óvodapedagógus által kezdeményezett egyéni fejlesztés, a tevékenységekben megvalósuló fejlesztés, amely számtalan probléma és feladatmegoldás lehetőségét adja a gyermekeknek. Óvodánk a tanulást folyamatként fogja fel, amelynek során a gyerekek a főleg utánzásos, spontán tevékenységtől eljutnak a tudatos gondolkodás szintjére, és képessé válnak arra, hogy eleget tegyenek az iskolai tanulás követelményeinek. A fejlesztés az óvodában a játék motivációs bázisára támaszkodik.

Alapelvek a tanulási folyamatok értékeléséhez

- A gyermekek akkor tudnak önfeledten, boldogan tevékenykedni, ha sok buzdítást, dicséretet, pozitív megerősítést kapnak. Ezért törekszünk arra, hogy mindegyik gyermek minden nap kapjon valamilyen pozitív megerősítést.
- Kerüljük a sztereotip értékeléseket (pl. ügyes vagy), helyette a gyermekek konkrét, jó cselekedetét, tettét emeljük ki differenciált, árnyalt értékeléssel.
- Alkalmazzuk a jutalmazás sokféle módszerét: simogatást, pillantást, testközelséget, gesztust, mimikát, szóbeli közlést, egyénileg, a csoport és a szülők előtt egyaránt.
- Mindent megteszünk annak érdekében, hogy ne kerüljön sor az óvodában tárgyi jutalmazásra. (kerüljük a képek, pontok osztogatását).
- A büntetést teljes mértékben kerüljük a tanulási folyamatban, mert a gyermekek kíváncsiságát, érdeklődését, motivációját visszaszorítja, lefékezi.
- A tanulási szokásokat úgy alakítjuk, hogy egy gesztus, tekintet, egy átrendeződés, egy kérdés segítsen a nemkívánatos magatartás megszüntetésében.
- A tanulási folyamatban is csak akkor segítünk a gyermekeknek, ha kérik a segítséget, mert elakadtak a probléma megoldásában.
- A gyermekek próbáljanak önállóan megoldani a problémahelyzeteket, csodálkozzanak rá a világra.

Az óvodapedagógus feladatai:

- a fejlesztési tevékenységek spontán vagy szervezett formában történő megvalósítása, amit a téma tartalma és a gyermekek érdeklődési köre, valamint fejlettsége határozhat meg,
- a fejlesztés munkaformáinak megválasztását befolyásolja a gyermekek egyéni fejlettsége és fejlődési üteme,
- befolyásolja még a megvalósítás módját az óvodapedagógus szakmai felkészültsége, tudása, valamint a rendelkezésre álló tárgyi felszereltség, tanulási környezet alakítási módjai.

- az ismeretek befogadására alkalmas légkör megteremtése,
- tevékenységekbe ágyazott ismeretszerzés folyamatban valósuljon meg, a tanulás feltételrendszerének - tevékenység, eszköz, helyszín – biztosításával,
- a megfelelő motiválás és a gyermekek cselekvési vágyának, aktivitásának felhasználása szükséges,
- jó építeni, a gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának kielégítésére tapasztalatszerzéssel, ismeretátadás sokoldalú, komplex megvalósításával,
- alapvető feladat, hogy a gyermek óvodán kívül szerzett ismereteire építve eredményes a rendszerezés, a kérdésekre való reagálás,
- a gyermekek képességeit figyelembe vevő differenciált értékelés, felzárkóztatás, tehetséggondozás,
- a gyermekek tevékenységben megvalósuló tanulás irányítása során személyre szabott, pozitív értékelés fejlesztő hatású.

A tanulás formái :

- az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása),
- a spontán játékos tapasztalatszerzés,
- a játékos, cselekvéses tanulás,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés,
- a gyakorlati problémamegoldás.

A tanulási folyamatok az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósulnak meg. A forma megválasztása az óvodapedagógus szakmai tudásán, módszertani szabadsága mellett a gyerekek életkori sajátosságaitól, fejlettségi szintjétől és a választott témától függ. A tanulás lehetséges formái programunkban játékba ágyazott komplex tevékenységekben valósulnak meg, oly módon, hogy a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5–35 perces) irányított tevékenységeket szervezünk. A tevékenységek időkeretei a korcsoportoknak, fejlettségi jellemzőknek megfelelően tervezettek és heti ismétlődésűek. A tevékenységek általános elosztását és időkereteit a Hetirend tartalmazza.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- a gyermekben kialakul a problémamegoldó gondolkodás csírája, amit a szituációknak megfelelően megold, felfedez, kipróbál, szóban felveti, és ha megoldható, akkor igyekszik meg is valósítani,
- egyre gyakrabban jelentkezik a tanulási folyamatokban a szándékos tanulás képessége és az ehhez szükséges akarati tulajdonságok folyamatos fejlődése: feladattudat, kitartás, önellenőrző képesség, nyelvhasználat,
- megjelenik a belső motiváció a tanulási helyzetek iránt, nyitottsága megmarad a világra,
- képes önálló feladatmegoldásra,
- szereti, várja a feladathelyzeteket, és örömmel teljesíti azokat,
- örül saját és mások sikerének,
- elviseli a kudarcot,
- kitartó a sikerek, eredmények elérése érdekében.

5. 4. A külső világ tevékeny megismerése

A környezetünkért való felelős magatartás kialakítását már óvodás korban meg kell kezdeni, hiszen a mindent tudni vágyó, a világot érzelmein keresztül megismerő kisgyerek a legfogékonyabb az őt körülvevő környezetre.

A külső világ tevékeny megismerésére nevelés célja

A gyermek nyitottságára építve az óvoda segítse elő, hogy a gyermek tudjon rácsodálkozni a természetben megmutatkozó jóra és szépre, tisztelje és becsülje azt. Olyan szokásokat és szokásrendszereket, viselkedési formákat alakítson ki, amelyek meghatározzák a környezettel való kapcsolatát. Olyan környezetkultúra elősegítése, amely megnyilvánul életmódban, gondolkodásban, viselkedésben és kiterjed a védelemre is.

- értékközvetítő szerep,
- érzelmek alakítása,
- érdeklődés felkeltése,
- érzékenységre nevelés,
- érték szemlélet alakítása,
- érték védelem,
- érdekesség megláttatása,
- önálló véleményalkotás, döntési képességek fejlesztése,
- kortárs kapcsolatok fejlesztése,
- környezet alakítás képességének fejlesztése.

A környezeti nevelés során a gyermekek életkori sajátosságaiknak - ezen belül - egyéni fejlettségüknek megfelelő ütemben és mélységben megismerik az őket körülvevő világot, kialakulnak emocionális kapcsolataik, pozitív magatartási és cselekvési szokásaik. A környezeti nevelés olyan átfogó tevékenység, amelyben környezeti fogalmak kialakulása, értékelismerés, megismerési, döntési és cselekvési képességek fejlesztése történik. Mindez elsősorban nem verbális eszközökkel, hanem gazdag és sokrétű tevékenységformák által megy végbe.

Feladatunk, hogy elősegítsük a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében hangsúlyt helyezünk a környezettudatos magatartásformálás megalapozására, alakítására.

A külső világ tevékeny megismerésére nevelés területei óvodánkban:

1. Természeti,- társadalmi környezet megismerése.
2. Környezet,- és természetvédelem.
3. Matematikai látás-, gondolkodásmód alapozása.

Az óvodapedagógus feladatai

- A környezeti értékek felismerése, a gyermekeken keresztül a családok szemléletének pozitív irányba formálása.
- Olyan értelmi képességek kialakulása, amelyek szükségesek az emberi kultúra és a környezeti változások megértéséhez.
- Környezetorientált magatartás kialakulása.
- A környezet érdekében aktív, javító, felelősségteljes cselekvés kialakulása.
- Környezetbarát életvitel megvalósulása.

- Az élet tiszteletének elfogadása.
- Az élőlények tiszteletére, szeretetére nevelés.
- Az emberek munkája által létrehozott értékek megbecsülésére, megőrzésére nevelés.
- A környezetvédelmi viselkedési,- és magatartásformák kialakítása, szabályok elfogadása.
- A szülőföldre fűződő pozitív érzelmi viszony kialakítása.
- A társaikhoz, családjukhoz, lakóhelyükhöz, elődjekhez való kötődés és az identitástudat erősítése a népi játékok által.

Részletesebben:

- érzelmi nyitás a környezet felé,
- az alapvető ok- oksági összefüggések felismerése,
- társadalmi környezetükben való biztonságosabb eligazodás,
- természetvédelem, környezetvédelem,
- környezetünkben élő gyakori növény és állatfajok megfigyelése, megismerése,
- növények és állatok életének megismerése, a környezet és élővilág közötti kapcsolatok összefüggésének megismerése,
- természeti ünnepeinkre való odafigyelés
- tudatos, felelősségteljes viselkedésminta adása,
- adekvát tapasztalatszerzés biztosítása,
- környezetbarát életviteli stratégiák kialakítása,
- ésszerű takarékosagra nevelés /energia, anyag, erőforrás, eszköz/,
- gazdaságosságra és újra hasznosításra törekvés,
- a természetes anyagok előtérbe helyezése,
- összefüggések felismertetése,
- a matematikai érdeklődés kielégítése és fejlesztése